

DEBRECZENI HIRLAP

Előfizetési árak: Egész évre 10 frt., félre 5 frt., negyedévre 2 frt. 50 kr. egy óra 1 frt.

Megjelenik mindennap, vasárnap kivételével.

A szerkesztésért felelős a kiadó laptulajdonos:

Kutasi Imre.

Szerkesztő:

Katona Imre.

Szerkesztőség: Nagy-Hatvan-utca 1564. sz. Dr. Dusócsky ház.

Kiadóhivatal: Nagytemplom-tér, 318 sz. Sz. Nagy Károly ház.

Hirdetések a legmérsékeltőbb árszámitás mellett vétetnek fel.

Egyes szám 4 kr.

A főváros és a vidék.

Debreczen, április 6

Valahányszor ez a két fogalom egymás mellé kerül, mindig eszünkbe jut az ég boltozata.

A nap millió bolygóját vonzza, taszítja örökösén. Az emberi szem előtt úgy tűnik föl az égboltozat, mintha rajta minden mozdulatlan terevségben állana, pedig hát forog a nap is és forognak ehez képest a bolygók is.

Nem úgy értjük ezt a bolygó rendszert, mintha a főváros csakugyan nap volna, s az ország többi városa semmiséggé, csekély bolygóvá válnék ehez a naphoz képest.

Nem így értjük. Sőt tudjuk azt, hogy a főváros nagysága egy cseppet sem függ a vidéki városok kicsinségétől, míg ellenkezőleg ez utóbbiak sorsa egyes egyedül a fővároséhoz van kötve.

Rossz taktika, rossz politika az, melyet a társadalom most követ. Egy végtelen centralizáció, örökös körforgás a vidéki városok sorsa, a nagy bolygó, a főváros körül.

A főváros 40 év óta valóságos amerikai fejlődésben van. Lakosainak a száma megkétszereződött, intézményeiben a haladás óriási mérvű. — Az ország ipari és gyártelepei, kereskedelmi és humanitárius intézetei, a tudomány, a művészet mind ide tódulnak, mint a méhek a kaptárba.

A DEBRECZENI HIRLAP TÁRCZÁJA.

A rózsá.

(Nagys. Szt. . . . k J . . . s-né urnőnek ajánlva.)

Méltóságos Kerekesi Barnabás ur kastélya ott volt mindjárt az országút mellett, a roppant park elején; vidáman piroslott ki a téglavörös színű fal a százados tölgyek haragos sötéte közt, melyekről azt mondják, hogy még Barnabás ur dédapja ültette őket, tehát már elég régiek lehetnek, miután tudvalevőleg a Kerekesiek hosszú életűek. Hajdan, mikor még Magyarország török occupált tartomány volt, Barnabás ur dédapjának a fia Kerekesi Zsolt, a fák tetejéről lövöldözött agyon egynehány hü cselédjével száz kontyos vitézt, a kik el sem tudták képzelni, hogy merről jő e kegyetlen „f o g a d j i s t e n” . . . No ezt csak úgy mondják.

Azóta nem is verte fel a parkot fegyverek dőreje — ily czélból.

Barnabás ur élte delén tulleő férfi, nyugalmazott tábornok, szives házigazda, becsületes jellemű férfi, egyetlen leánynak atyja, még pedig jó atyja volt Nejét korán elveszítette s leányát tizenhat éves koráig egyik jó hírű, magánjellegű leánynevelőbe adta, hol ez megtanult mindent, a mi egy leánynak szükséges a sublimior mathesisből kezdve le a konyhakertészetig. Ugy, hogy Malvin kisasszony egész tudományos alapon főzött s egész főzési alapon tudományoskodott, oly formán, hogy meghatározta pontosan, hogy a lisztben mennyi fehérszínű anyag van s ahhoz arányította a tészta cémentet — akármondani a tojást. S viszont, a hogy a to-

és ez az óriási haladás tagadhatlanul a vidék hátrányára megy. Mert a helyett, hogy a nemzet minden javának nagy emporiuma a javakból csak valamit nyújtana a vidéknek, még az utóbbi küldi minden erejét a fővárosnak.

A vidék tódul a fővárosi élet légkörébe. Tagadhatlan, hogy ott nagyon sok a vonzó.

Csak hogy ez a tapasztalat nagyon keserű.

A főváros minden talpalatnyi tere okkupálva van. Épp e tódulás folytán annyi a munkaerő, hogy a főváros munkatelepei nem képesek valamennyinek foglalkozást adni. A külföldi idegenek töltöttek be minden tért.

Igy történik, hogy a Budapestre tóduló magyar munkakeresők ezrei elzúllódnak, tolonczvasra kerülnek, vagy ami még rosszabb, bűnre csábítja őket az éhség, a kenyér utáni hajsza.

Innen van az is, hogy a fővárosban történt öngyilkosságokat nyolcztizedrészben vidékiek követik el. Innen van, hogy a bűnkronikák legismertebb alakjai héttizedrészben vidéki illetőségűek.

Valójában szomorú jelenség!

Érdemes arra, hogy azok foglalkozzanak vele behatóbban, a kiknek módjukban áll a bajon segíteni, még pedig nem felületel, látszólagos módon, hanem gyökeresen.

jásból s lisztből tészta lesz, úgy lesz a rajz és számtanból — egy új tészta — a rajzoló mértan . . .

No, de nem magyarázgatom tovább Malvin kisasszony tudományát, egyszerűen jellemezve: ő egy teljes képzettséggel bíró — modern hölgy volt . . .

Mitől kezdve a nevelőből haza került, vidámabb élet tanyája lett a Kerekesi residentia. Az öreg tábornok maga megtanította leányát uszni, lőni s lett belőle egy tökéletes amazon.

A környék földesurai s urnői, Barnabás ur felesége elhunytá miatt félbeszakított barátságot felújították, miután újra n ő volt a háznál.

A kedélyes jour fixe elég alkalmat nyújtottak meggyőződni Malvin kisasszonynak a nevelőben nyert s magán szorgalom útján fejlesztett szellemességéről, műveltségéről és — a mit a nevelő meg nem adhat — szépségéről.

Élénk, találmányos szelleme, mindenkihez alkalmazkodni tudó áldott modora, vig kedélye, egy kis bolygó rendszert létesített, melynek bolygójai a fiatal földesurak a vonzerőt, a centripetalis köteléket gyakorló napja pedig maga Malvin kisasszony volt.

Nap volt, mely megadta bolygóinak a vonzerőt s a mulhatatlanul kellő meleget, de e meleg olyan volt, hogy nem tudta magát kisugárzás által a forrásig — a napig juttatni, vagy talán a nap taszító ereje volt az ok, mely nem engedte, hogy a meleg magát a napot érje.

Csak most veszem észre, hogy mindjárt Flammarion Kamill hatáskörébe lépek.

Ne beszéljünk bolygórendszeréről, centripetalis, centrifugalis erőiről, hanem mondjuk meg amugy magyaros nyíltsággal: őt szerette minden földes ur, ő pedig szymphathiát lehet, de

Mert mi e szerencsétlen viszonyoknak az oka?

A mód nélkül, minden terv és észszerűség ellen való központosítás. Mig a főváros évről-évre halad szokatlan léptekkel, — addig a vidék aránylag igen lassan megy előbbre s nem egy fejlődik visszafelé.

A vidéki nagyobb városok igen szomorú képet nyújtanak a fővárosához képest.

Berlin mellett a német birodalomnak 22 fővárosa van. Mindenik külön-külön saját kulturával, saját vonzó erővel bír, s az idegen, a ki Berlinbe érkezett, nem akar ott megállapodni, hanem tovább megy München, Frankfurt, Lipcse, Drezda, Hamburg, Bréma, Köln és tovább végig a művészet, ipar, a kereskedelem, a tudomány, a kultúra minden formájának nagy emporiumain.

Hát nálunk?

Az idegen hová menjen?

Hol van a vidéki nagy városokban olyan intézmény, melyért érdemes volna utazást tenni? — Egy képtár, egy nagy könyvtár, vagy hogy praktikus oldaláról fogjuk fel a dolgot, hol található több nevezetes ipartelep, gyár, vagy kereskedelmi csarnok?

Pedig erre meg van minden kellék számos vidéki városunkban. Első sorban önálló s tömör társadalmi élet, másodsorban könnyű közlekedés és harmadsorban

„sz e r e t e t e t”, akármondani „szerelemet” egyik iránt sem érzett.

Az öreg Barnabás ur eleget is zsörtölődött, hisz már mindjárt husz éves, még most sem nézett ki magának valakit, hátha ő (t. i. Barnabás ur) meg talál halni, ki lesz a gondviselője.

Malvin pedig ilyenkor körülzörögatta apját: Ugyan kedves apuskám, hogy beszélhetsz már ilyet. Te akarnál „már” meghalni, még ötven éves vagy, hisz ti mind olyan hosszú életűek vagytok, nagyapó is kilenczvenhárom esztendőskorában halt meg. No meg, ha én férjhez mennék, magad maradnál itt?

— Hiszen — gondolta Barnabás ur — én is eltudnék veletek menni, vagy ti maradnátok itt, de végre aztán megnyugodott, hogy majd később.

Egy nap szokatlan esemény zavarta meg a békés hangulatu falu csendjét. A nagy nyári gyakorlatra egy ezred huszárság vonult keresztül a falun s ott időzött egy hélig. Barnabás ur, mint a ki egykor szintén katona volt többször meg is hívta kastélyába a tiszti kart. A gangos Mércsi hadnagy, csinos fiu, kedvelt gavallér, kitűnő lovas, híres lővő meg egy kissé könnyelmű gondolkozású fiu volt, ki mindenhez értett, csak a sublimior mathesishez, meg a főzéshez nem. eléggé tudta, hogy ha két elem egyesül, abból egy harmadik, mindkét alkatrésztől különböző vegyület áll elő, de mivel „nulla lineasine exceptione” (semmi szabály nincs kivétel nélkül) azt is tudta, hogy van egy eset, melyben, ha a két elem egyesül, a vegyület éppen olyan lesz, csak nagyobb mennyiségben, mint az alkotó elemek, (de ezen két elem nincs bevéve a már meglevő elemek közé.)

E vegyület a következőleg áll elő. Van egy

a nyerstermények közelsége nagy előnyt nyújtanak a vidék fejlődéséhez.

Nem említünk nevet, de találhatunk 15 olyan várost, melyben csekély fáradsággal lehetne megalkotni az illető vidék kulturális központját.

Ezt első sorban az illető városok vezérférfiai vihethék keresztül, mert a kormány mindent megtesz, hogy a főváros emelje a vidéket is, így egyik városnak ipari kedvezményeket, a másikkal művészakadémiát, a harmadikkal egyetemet ad. Ha tehát a vidék emberei is igyekeznek, akkor a főváros keresni fogja a vidékeket és maga fog oda eljárni, hogy magának kérje ki a kultura gyümölcsét. A főváros kereskedelme föl fogja keresni a vidéki piacokat, nem ügynökök által, hanem közvetlenül; s viszont a főváros kereskedői a vidéki ipartól fognak előnyöket kérni, a helyett, hogy külföldhöz fordulnának.

És korántsem válhatik a főváros kárára. Itt a fejlődés ugyanis természetellenes s az élet mihamarabb tengődéssé válik. Olyas valami folyik itt le, mint mikor egy órát felhuznak s annak kerekai is ugyancsak hirtelen, rendszer nélkül leforognak. Az órát újra meg újra felhuzzák.

De végre is a kis kerék megkopik s az órásnak más kerekeket, más szerkezetet kell beletenni. Ez a főváros képe. A rohamos haladás meg fog állapodni s ekkor a vidéknek kell előtérbe lépni iparával és minden egyéb előnyeivel.

Csak hogy erről előre kell gondoskodni. Teremteni kell virágzó központokat a vidéken.

Az ezredéves ünnepnek az lett volna a legméltóbb megünneplése, ha egy sereg virágzó központra mutathatnánk büszke örömmel.

szép, szellemes férfi, meg egy szép szellemes leány; ha e két elem egymáshoz közeledik chemiai átalakulás áll be s egy oly tulajdonságot nyernek, melyet úgy hívnak, hogy — szerelem. Nos, ha most e két elem egyesül, előáll a vegyület: a szerelmes pár, mely az alkatrészekből csak név tekintetében különbözik, meg abban, hogy az elemek tulajdonsága egyesülve, nagyobb mennyiségben van meg benne, mint ezekben külön-külön.

De most veszem észre, hogy most meg már a természet tudomány egy másik ágában akarok kontárkodni, s hogy csak az időt meg a papirt lopom, midőn azokat röviden megmondhattam volna így: egy szép férfi meg egy szép nő néha (ezen néha ugyan gyakori) szerelmesek lesznek egymásba.

Nos hát, mondom, Mércsey hadnagy ezt igen jól tudta.

No meg azt is tudta Mércsey hadnagy, hogy az ő attilája elég csinos fiút tesz még csinosabbá s hogy az a kis fekete bajusz elég szép orra alatt és szája felett van. Szóval hát itt is megessett, hogy legelső találkozás után Malvin kisaszony szokatlan szivdobogást kapott, hogy kénytelen volt a szalont elhagyni.

A hét gyorsan telt el. A gyönyörű park pompás mulató hely volt. A délutáni lason-tennis, melyben Malvin partnere Mércsey volt, a czéllövés, mely alatt Mércsey nem győzte eléggé dicsérni Malvin biztos kezét. Éles szemét, a nagy tó sandolinjai s még sok más mulatság szárnyat adtak az időnek, mely gyalog is elég gyorsan jár. Az utolsó napon Barnabás ur fényes kerti ünnepélyt rendezett.

Malvin hajánál gyönyörű „Captain Christi” bimbó volt. Oly jól esett a kedves hadnagy karjain repülni a csábító zene mellett. Aztán egy kis séta a lampionos park fasorai alatt. Édes

— **Országgyűlés.** A képviselőház ülése április 5-én. Jelentéktelen ügyekkel töltötte el az ülés felét a ház. Legelőször is az a kérdés keltett hosszú vitát, hogy az új kormány tartozik-e a volt kormányhoz benyújtott interpellációkra válaszolni, Horváth Gyula, Ugron Gábor, Madarász József s Horánszky Nándor azt vitatták, hogy tartozik; Wekerle Sándor miniszterelnök megjegyezte, hogy az interpellációk egy része tárgyalanná vált s így azokra válaszolni nem szándékozik, ha csak az illető képviselők meg nem ujtják azokat vele szemben is. Pulszky Ágost ugyanannak a felfogásnak adott kifejezést, melyről kifejtette, hogy az nem sérti a képviselők interpellációs jogát.

Mikor ezt az ügyet elintézte a ház, Olay Lajos hívta föl az elnök figyelmét arra, hogy nincs száz képviselő jelen s a ház ennélfogva határozatképtelen. Megszámlálták tehát a jelenlevőket s kitudt, hogy 86-an vannak jelen. Erre Bánffy Dezső 5 percznyi szünetet rendelt el, hogy az alatt megszapordjanak az ülésteremben, de ennek az lett az eredménye, hogy mikor a szünet mulva újra megszámlálták a jelenvöket a szám leolvadt 78-ra. Fölolvasták azután — mint az egyetemen szokás — a katalógust, ennek olvasása alatt azonban egy kicsit megszapordtak a honatyák s akkor már százötvenegyen voltak.

Ez akadályok után 1/2 12 órakor végre rátertek a napirendre s Szerb György elreferálhatta a honvédelmi tárca költségvetését; tárgyilagos beszédet mondott, melyet a szabadelvűpárton élénk helyesléssel kísérték. A Fejérváry Géza báró elleni attackot Tóth Ernő kezdte meg s folytatták a vitát Wittmann József, Bolgár Ferencz és Helfy Ignác, e felszólalásokra ügyes rögtönzést mondott Pongrácz Károly gróf, megvédélmezvén a honvédelmi minisztert a germanizálás vádjá ellen. A vitát ma folytatják.

— **Államháztartási reform.** Osztrák kormánykörökben azzal az eszmével foglalkoznak, hogy tekintettel a parlamenti állapotokra, a közgazgatási év kezdetét július elsejére helyezik át, úgy hogy az összes testületek kötelezve lesznek, költségvetésüket június végére elkészíteni. — Ez első sorban a katonai költségvetésnek válik előnyére, mert a gabonaárakat június végén nagyon

könnyű áttekinteni. A tervezett reform keresztül vitele végett az osztrák kormány annak idején már konferált Szapáry volt miniszterelnökkel, ki a reformot nem ellenezte. Wekerle még nem nyilatkozott és az osztrák kormány mielőtt a reformot életbe léptetné, Wekerle nyilatkozatát várja.

— **A Ház munkarendje.** Tegnap kezdte meg a képviselőház a husvétii szünetek után üléseit és pedig a honvédelmi tárca költségvetésének tárgyalásával. Ezt az appropriációs vita fogja követni, de még mielőtt a ház belemegy az appropriációs vitába, a kormány befogja terjeszteni a polgári anyakönyvekről szóló törvényjavaslatot.

A társadalmi nyomor.

Debreczen, április 6.

Kimerné kétségbe vonni, hogy nálunk még sok, mondhatnók rendkívül sok a nyomor és az inség, s hogy gazdasági és társadalmi viszonyaink még igen távol állanak az eszményi állapotoktól?

Ha bárkinek jutna is eszébe viszonyainkat rózsásáknak ecsetelni s azokat az eszményeket bár csak megközelítőnek is állítani, a statisztikaadatoknak egész halmazával jönne ellentmondásba, jöllehet statisztikánk, eléggé sajnós, épen a társadalmi viszonyok megítélésének előmozdítására nem igen törekszik és számos társadalmi kérdésre nem ad választ. A vagyon- és jövedelem-megoszlásra nézve statisztikánk jó formán semmi felvilágosítást nem nyújt, holott a társadalmi viszonyok megítélésénél épen ez a tény a legfontosabb. Azt, hogy vagyonosodunk, tagadni egyáltalán nem lehet.

Sokan vannak, a kik állítják, hogy nálunk a gazdasági viszonyok helytelen irányban fejlődnek, hogy vagyonosodunk ugyan, de úgy, hogy egyesek mindinkább gazdagodnak, míg a nagy többség mindinkább szegényedik, A nyomort az inséget különbözőképp mérhetjük s igen sok függ az alkalmazott mértéktől. Kétségtelen, hogy a multához viszonyítva a mai állapotokat még az alsóbb osztályok életmódját is sokkal magasabbnak, mint a multban a vagyonos osztályoké volt. Ha azonban korunknak magasabb sőt

suttogás Meg egy lopott csók is

Beh különös istenteremtése is az a csók. Az ember, hogy épen odatartja a más kezéhez, arczához, szájához száját, olyan formát tesz, — mintha egy o betűt akarna mondani s meg van az egész.

Es mégis a kis haszontalanság elég arra, hogy az ember vagy többet ne csókoljon. vegy pedig egy után sokat igen sokat

Egy pár szó.
Malvin!
Ottó!
Szeretsz?
Hát te?
Kimondhatatlanul
En is
Visszajössz?
Vissza te érted!
Jó éjt
Isten veled
Vidd e rózsát is

Korán reggel van. Malvin kis szony kint a parkban sétál az országút mellett.

Kezében kis könnyű flóbert pisztoly. Így reggel szokott czélba lödözni. Egyszer csak tampa dübörgés hallik. A huszárok mennek el a faluból velök együtt „ő” is.

Ott lovagolnak el a park árkához közel. Szélről ő és Kunsági kapitány. Beszélgetnek, — minden szavokat lehet hallani.

Hát neked miféle hervadt virág van az attilád gomblyukában — kérdi a kapitány.

Mércsey zavarodottan kapja ki. Nézegeti egy darabig. Egy kellemesen töltött est emléke. Hány volt már neki ilyen. Hová lettek? Hát akik adták? Nézegeti, nézegeti a hervadt rózsabimbót. Eh eredj a többi után. — lovagló pálcájával

szétüti a feldobott szegény Captain Christi bimbót. —

Az a hány levele van annyi felé repült. Így annak az emlékéit is, aki adta hiába „anderez Stádeken, anderez Mádlihen.”

Hogy megrándult az e kis flóbert-pisztolyt tartó kéz ben a park kerítésén belül. Majd lassan felemelkedik. Egy kis gyöngö durranás és Mércsey hadnagy egy kissé megingott nyergében, majd szépen lehanyatlott hátra a lóról, mely megvadulva ugrott ki gazdája alól. A biztos kéz, az éles szem most se nábázott, pedig amaz reszketett, emezt könny fedte. A vén tölgyfák szinte csodálkozva hajtogatták lombjaikat . . . Százötven évvel ezelőtt dördült meg utoljára itt puska . . . Ez a Kerekesi Zsolt utóda.

A gyöngö reggeli szellő pedig a szétütött Captain Christi leveleit meg a lóporfüstöt összevegyve sodorja tovább . . . Ebből is egy új vegyület lett, amit úgy hívnak, hogy megölt lélek. . . .

A nap a bolygó rendszer középpontja, a nem oda tartozó üstökös, melyet vonzott s mely most őt is vonta megsemmisítette, mielőtt ujabb, más bolygórendszert zavarhatott volna meg

Folytossam tovább!
Lássuk hát!

Az x-i nőfogházban van egy élethosszig elítélt rabnő, a ki igen műveit. Ért angolul, francziául, németül. Tudja a felsőbb mennyiségtant is. Az ágya fölött levő táblácskára ez van írva:

„57. számú. Élethosszig rab szándékos emberölés végett.

Páknzdi András

esetleg legm
zúk s ezt a
sonlitásnál, k
podott.

De ezt
tanunk. Elvé
egyforma a
potok valaha
egyforma bős
az emberek
hiányoznék
mindig magas
egyenlőség, é
gét nyilatkozz
ségben, minc
nyára van a
zik az ember
ki mindig ma
ladni kíván.

Nemcsak
veszedelmes
mely áthidalh
és az alsóbb
emelkedést és
teljesen lehet
tályból bárki
hessék, hogy
unokája valah
ság s ez adta
gasab fokára.

Világosa
dalmi viszony
kell. Nem a v
tikus megvaló
hatunk, de n
egyenlőtlenség
minden csak
zet birtokába
a művelődés
riakká teszi,
táplálására go
kell irányulnia
megoszlás lét
gondtalan élet
vagy csak kevé
menek a tiszte
tosítja s nem
korlátolja. Két
dalmunk mai
hatjuk is meg

Mondják,
kapcsolatos ga
szonyoknak m
állítás, melyne
kezőleg, mai t
abban foglalt
emeltetnek érv
megfelelő vagy
eredményeznie.
han ezt, ha a
dásban levő,
pártfogási ren
mi és pártfogás
házasítva, igaz
lőtlenség előide
fogási rendszer
merést és szük
takat eredmén

A társad
sőbb osztályok
működniök kel
és jövedelem-m
és jövedelem-m
irányban a köz
lezeitségének e

Sokat teh
vedelem arán
szövetkezés se
nyösen az alsó
érdekeik megó
formájában fe
alsóbb és legal
józan mérsékle
gondolattal, ho
a jövőnek is k
nem szabad a
saink nyomorr
a tulajdonképi
dolgos osztályo
iparosokra, köz
gyakran abban
zetei közben m
keznek arról, k
lehet. Munká
elterjedve

esetleg legmagasabb osztályainak életmódját nézzük s ezt a mértéket alkalmazzuk az összehasonlításnál, kétségtelen, hogy a nyomor gyarapodott.

De ezt a mértéket helytelennek kell tartanunk. Elvégre is minden ember nem lehet egyforma a gazdaság, mert ha ezek az állapotok valaha bekövetkeznének és minden ember egyforma bőségben élhetne, akkor tulajdonképp az emberek egyformán szegények lennének és hiányoznának az emberekben a fejlődési vágy, a mindig magasabbra és előre való törekvés. Az egyenlőség, értve ezalatt a viszonyok egyenlőségét nyilatkozzék ez akár bőségben, akár szűkségben, minden tekintetben káros, csak hátrányára van a fejlődésnek és különben is ellenkezik az ember természetével, benső érzelmeivel, ki mindig magasabbra vágyik, mindig előrehaladni kíván.

Nemcsak káros azonban, de határozottan veszedelmes is napjainkban az az egyenlőtlenység mely áthidalhatlan őrít fenn a magasabb és az alsóbb osztályok közt, a mely a fokozatos emelkedést és haladást kizárja, a mely nemcsak teljesen lehetetlenné teszi, hogy az alsóbb osztályból bárki is a felsőbb osztályba fölemelkedhessen, hogy a munkás maga, gyermeke vagy unokája valaha is fölemelkedhessen a vagyonosság s ez adta állás és társadalmi helyzet legmagasabb fokára.

Világosan áll előttünk az út, melyen társadalmi viszonyaink javítása érdekében haladnunk kell. Nem a viszonyok egyenlőségére, e socialistikus megvalósíthatatlan ábrándkép létesítésére kell hatnunk, de megelőznünk kell azt a nagyarányú egyenlőtlenység létesülését, mely míg egyeseket minden csak képzelhető anyagi és szellemi élvezet birtokába juttat, a túlnyomó nagy többséget a művelődés minden áldásától megfosztja, páriákká teszi, kik csakis testök nélkülözhetetlen táplálására gondolhatnak. Törekvésünknek oda kell irányulnia, hogy oly vagyon- és jövedelem megoszlás létesüljön, mely a pazar és teljesen gondatlan életmódot vagy általában senkinek, vagy csak keveseknek enged meg, de a nép zömének a tisztességes és emberies életmódot biztosítja s nem a mától holnapra való tengődésre korlátozza. Kétségtelen, hogy ezt a célt társadalmunk mai szervezetén belül kell és valószínűsíthetjük is meg.

Mondják, hogy mai társadalmi és ezzel kapcsolatos gazdasági szervezetünk létesíti a viszonyoknak mind nagyobb egyenlőségét. Ez oly állítás, melynek nincs semmi alapja. Sőt ellenkezőleg, mai társadalmi szervezetünknek, ha az abban foglalt alapeszmék a maguk valóságában emelteknek érvényre, a kívánalmaknak teljesen megfelelő vagyon- és jövedelem-megoszlást kell eredményeznie. — Nem eredményezhetik azonban ezt, ha az alapeszmékkel teljes ellentmondásban levő, a multból átöröklött védelmi és pártfogási rendszert fentartjuk, sőt az ily védelmi és pártfogási rendszer a szabadsággal összeházasítva, igazán veszesség és nagymérvű egyenlőtlenység előidézőjévé lehet. A védelmi és pártfogási rendszer kizárja az egyenlő mértékkel való mérést és szükségkép elnyomókat és elnyomottakat eredményez.

A társadalomnak, sőt maguknak a legalsóbb osztályoknak is gondoskodniok és közreműködniök kell abban, hogy arányosabb vagyon- és jövedelem-megoszlás létesüljön s ebben az irányban a közigazgatás is sokat tehet, ha kötelezettségének eleget tesz.

Sokat tehet a társadalom a vagyon és jövedelem arányosabb megoszlása érdekében a szövetkezés segítségével és felhasználásával. Különösen az alsóbb és legalsóbb osztályoknak kell érdekeik megóvása végett a szövetkezést minden formájában felmájában felhasználniok. De az alsóbb és legalsóbb osztályoknak szüksége van józan mérsékletre is s meg kell barátkozniok a gondolattal, hogy nem csak a jelennek, hanem a jövőnek is kell élniök. A jelen pillanatában nem szabad a jövőről megfeledkezniök. Munkásaink nyomorra — s a munkás szót nemcsak a tulajdonképp munkásokra, hanem általában a dolgozó osztályokra, tehát a kisbirtokosokra, kisiparosokra, közhivatalokra stb. is értjük — igen gyakran abban leli forrását, hogy a jelen élvezetei közben megfedkeznek a jövőről, megfedkeznek arról, hogy a jövő a jelennél is rosszabb lehet. Munkásosztályainkban még nem igen van elterjedve a jövőre való gondoskodás, a takaré-

kossági szellem. E nélkül pedig nincs kilátás haladásra és elmékedésre, magasabb állásba és helyzetbe való jutásra.

Minden ember a maga sorsának kovácsa.
M. N.

Tanügy.

A debreczeni m. kir. gazdasági tanintézet évkönyve.

Megjelent és szerkesztőségünkbe beküldött a debreczeni m. kir. gazdasági tanintézet évkönyve az 1893-ik évről Domokos Kálmán igazgató szerkesztésében. Az érdeken összeállított füzet bő tájékoztatást nyújt a gazdasági tanintézet tanügyi állapotairól, melyek a legkényesebb izléseket és követeléseket is kielégíthetik.

A gazdasági tanintézet beléletében a tanév végén azon változás történt, hogy Walter Lajos tanár, ki 10 évig adta elő a növénytermelési szakmába tartozó tárgyakat, a tanügy terén való 22 évi sikeres működése után korára való tekintettel, felmentését kérte s tanári testület maradandó nagybecsülésétől kísérve, a jól megérdemelt nyugalomba vonult. Helyére a következő tanév kezdetén Kerpely Kálmán neveztetett ki.

A beiratkozott hallgatók kimutatását közlő statisztikai rovatból megtudjuk, hogy az 1891—92. tanévre beiratkozott 88 hallgató és pedig az első évfolyamra: 32, a másodikra 25, és a harmadikra 31. Közülök év közben kilépett 8, az első félév után ismétlésre utasított 1, kizárattott 1, meghalt 1; az év végén maradt hallgatók száma tehát összesen 79.

A hallgatók közül róm. kath. volt 43, ev. ref. vallású 30, evang. 11, mőz. vallású 4. A hallgatók előmenetele általában jónak mondható. Az összeállított kimutatás szerint következőkben adhatunk róla számot: Az első félév végén a vizsgát tett 85 hallgató nyert összesen: 39 kitűnő, 114 jeles, 243 jó, 170 kielégítő és 20 nem kielégítő osztályzatot; a második félév végén a levizsgázott 79 hallgató összesen: 31 kitűnő, 100 jeles, 239 jó, 170 kielégítő és 4 nem kielégítő tanjegyet kapott.

A hallgatók magaviselete kifogásra épen nem adott okot. Az egész év alatt egyetlen kizárás fordult elő, több kihágási eset nem volt.

A tanév elején január hóban egy napra terjedő tanulmányi kirándulás tartatott Dr. Védördi Viktor tanár vezetése alatt és 26 III-ad éves hallgató részvétele mellett a szerencsi cukorgyárba, hol a cukorgyártást tanulmányozták.

Junius hóban 3 napra terjedő tanulmányi kirándulás tartatott Margitára a Melzi apátság kitűnően kezelt uradalmába. Ezzel egybekötve egy kirándulás volt a gr. Stubenbergszékelyhidi uradalmába a ménes, tehenészet és sajkészítés megtekintése végett.

E kirándulásokon 4 tanár és 24 III. éves hallgató vett részt.

Allami ösztöndíjban 6 hallgató részesült 150 forintintájával; 5 tanuló pedig a városi alapítvány szerint — teljes tandíjmentességet élvezett.

Azonkívül jó előmenetelű 21 hallgató szintén tandíj elengedést kapott; a szegény sorsu tanulók között pedig a segélyző egyesület kiosztott 240 frtot.

Az intézet tanárikara a következő volt: Domokos Kálmán, igazgató, Dr. Védördi Viktor, Walter Lajos, Békessy László, Szűcs Mihály, Dr. Müller Ottó, Ferenczy Ferencz, Dr. Kovács Sándor, Czajlik István, Herdliczka Béla, Bodrogkőzy Zoltán, Czeglédi Tivadar, ösztöndíjas segéd és Takács Kálmán, kertész, végzett vinczellér.

Az évkönyv közli ezután a hallgatók névsorát, végül pedig az évi jelentésből kivonatot mutat be. Az évkönyvet gazdasági tanulmányok fejezik be az intézet tanárainak tollából.

Különlék.

* **A nyomor.** Megrázó tragédia játszódott le tegnap Prága városában, szerencsére nem gyászos kimenetellel. Anya és leánya egymást átölelve ugrottak a Moldva háborgó hullámaiba, hogy a nyomor elől a halálban keressenek menekvést. Egy bátor férfi, a ki a kétségbeesett

tettet észrevette, a habokkal küzdők után ugrott és mindkettőjüket szerencsésen partra hozta. — Megrendítő nyomorukat hozták fel a nők kétségbeesett tettük indokául. A háziur, mert nem tudták a lakhért fizetni, még április elsején kidobta őket az utcára. — Az anya egy 40 éves asszony és a 18 éves leány azóta étlen-szomjan bolyongtak az utcákon. Nem akadt senki a gazdag városban, a ki a szegény nőknek egy falat kenyeret, egy éjjelre nyugvóhelyet adott volna. Végre elhatározták, hogy közösen meghalnak. A szerencsétlenek iránt most városszerte nagy a részvét.

* **Konfiskált bécsi lap.** A Wiener Tagblatt tegnap reggeli számát egy Magyarországról írott cikke miatt konfiskáltak. A cikk címe: „Az elárult királyi palota” és a P. L. vasárnapi vezércikke alapján azzal foglalkozik, hogy a király már öt hónapja maradt távol a magyar fővárostól. — A konfiskálás a cikk azon része miatt történt, mely a király távolmaradásának okait (Kossuth-kultusz, stb.) fejtegette. — A lap később eme rész elhagyásával meg is jelent. Az inkriminált cikk befejező szavai ezek: „A fellegek, melyek Magyarország egét elborítják, nem láthatlanok, egy vidám napsugár elég lesz arra, hogy eloszlassa őket és áttörje a homályos fátyolt, mely a magyar politikai láthatárát elborítja.”

* **Pénzhamisító „háziur” utazása.** Andrejovits Joszim verseczi háztulajdonost pénzhamisítás miatt már régebben átadták a budapesti ügyészségnek. Innen azonban fegyveres őr kíséretében a napokban Fehértemplomba vitték, a hol ellene egy bűnügyben végtárgyalást tartott a kir. törvényszék. A végtárgyalás után a pénzhamisító „háziur”-at ismét visszaszállították Budapestre.

* **A pervesztes bosszúja.** Gella Kálmán pozsonymegyei gazdaember valami ügyben pervesztes lett. Ellenfelének ügyvédje Szigeti Gáspár ügyvéd volt, ki Gellének vagyonát ellicizáltatta. Gelle e miatt bosszút forralt az ügyvéd ellen s irodáját felgyújtotta. Az irodájában a butorokkal együtt elégték az ügyvéd összes iratai és okmányai, melyeket ügyfelei biztak reá. A boszuálló embert elfogták s bezárolták a pozsonyi törvényszék börtönébe.

* **Gyűrűs keztyűk.** Furcsa divatot kezdenek most a párisi asszonyok. Az új divat abból áll, hogy a keztyűjüket kinyírják azon a helyen, a hol a gyűrűk helye van és a lyukakat finom átlátszó selyemmel fődik be, úgy, hogy a gyűrűk kövei kivillogjanak. Az új divat majdnem olyan izléstelen, mint az volt, a mikor a gyűrűket a keztyű fölött viselték. A kik a szétnyírt keztyűket hordják, gyűrűiket a kisujjukon viselik, kivéve a jeggyűrűt, a mely a gyűrűsujjon, a keztyű alatt láthatatlanul húzódik meg.

* **Titkos főnyeremény.** Egész Aszód városa azon tőri mostanában a fejét, hogy ki az az özvegyasszony, a ki a vörös kereszt sorsjegyek legutóbbi húzása alkalmával a 25,000 forintos főnyereményt megnyerte. Annyit tudnak róla, hogy özvegyasszony, azt is tudják, hogy aszódi, de a nevét nem sikerült kisűtni. A főnyereménynek — mint levelezőnk írja — úgy terjedt híre Aszódon, hogy egy aszódi ember, Budapestben járván, bevetődött egy banküzletbe sorsjegyet venni. Ott mondták neki biztatásképpen az érdekes újságot, hogy éppen az imént ment el az üzletből egy aszódi asszony, a ki csak most tudta meg, hogy márczius 1-én megnyerte a vörös kereszt sorsjáték főnyereményét. Mikor a hírt meghallotta, elájult örömben s mikor magához tért, elment a nélkül, hogy a nevét megmondotta volna. Ezért győtri a jó aszódiakat a kíváncsiság, hogy kinek is kell hát a városban gratulálni.

* **Borba fult.** Nem mindennapi halállal halt meg Besnyőn, Gödöllő mellett egy munkás. Szepesdy Viktor borkereskedő pinczéjében dolgozott, a hol egy hatalmas nyílt kád állott 80-iki finom borral. A napszamos, úgy látszik, felhasználta a jó alkalmat s úgy becsipett, hogy mikor át kellett mennie a kádon keresztülfektetett pallón, megcsuszott s belezuhant a borba, melyből azután nem tudott kimenekülni.

* **Rövid hírek.** Hóvihar a Balkánon. Szófia és Lompalánka között oly nagy hóvízatar dühöngött, hogy a postaközlekedést meg kellett szakítani. — Nagy szerencsétlenséget jelentenek Nikápolyból. Sziklaomlás Musztafa bég házat lerombolta, a mely alkalommal öt gyermek, há-

